

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Francišanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

ERNEST ŠUSTERŠIČ:

Nacionalna smer učiteljstva.

„Učitelji morajo biti kulturni in nacionalni voditelji v vasi. Zato smo je, da se nahaja med učitelji toliko komunistov. Učitelji naj bi se brigali bolj za šolo, kakor za politiko.“
Ljuba Jovanović.

Zakaj »politika« postaja glavno, a škola sporedno? (Besede ministra prosvete V. Vukičevića). Radi tega v prvi vrsti, ker se dotičnim učiteljem hoče vidnega uspeha in večkrat tudi materialnih dobrin. Včasih so res stranke krive, če propada šolstvo, ker hočejo njihovi voditelji učiteljstvo vpreči v politične ojnice.

Takim voditeljem se ne sanja prav nič, kaj je šola in njena naloga, recte, kaj je tudi prva naloga učiteljeva. Ti politiki ne morejo razumeti, da je šolstvo stvar, ki tvori eminenten del temelja v moderni državi, ki ga ni zlorabljati za politiko in vsakdanjem pomenu.

Stvar je čisto v redu: vojak bodi samo vojak, duhovnik v prvi vrsti duhovnik, a vzgojitelj in učitelj naj bi služil dvema gospodoma?

Nikjer pa ni zapisano, da se učitelj sploh ne sme pečati s politikom. O učitelju, le pridno študiraj razna znanstvena politična dela, o nastanku in o upravi držav itd. Pojasnijo to ljudstvu in ga vzgajajo politično. Pridno čitaj razne časopise, a bodi pri tem budno na straži, da ne utone tvoj duh v lokalnih političnih zadevah in prepripih, ker baš ti tvorijo tisto plehko politiko, ki jo imata v mislih g. Vukičević in Jovanović. Ravno tu gre ponajvečkrat toliko energije v izgubo, da postane šola učitelju postranska stvar.

Poglejmo; ali se to izplača in če se je tej in oni osebi izplačalo; poglejmo, kaj pa ima mladina in država od takega delovanja?

Imamo res učitelje, ki niso po svojih zmožnostih prišli do mest, ki jih zavzemajo danes. A če pogledamo v njihov duševni laboratorij, vidimo vse pusto in prazno. Vse se vrši po šabloni, nikjer kakkega napredka, inicijative, veselja do prave stvari — do vzgojnega in poučnega delovanja. Vse gre počasi, a sigurno navzdol!

Kupujte knjige ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne!

LISTEK.

ANTON BEG:

Brezplodno premišljevanje.

(Pedagoški vodniki, avtoritete, kje ste?) Predragi tovariši — bravci! Odkrito premišljevanje naj ne zadene nikogar kot žalitev, ker vsemogočnost in vsevednost ni z nami.

Dobil sem nalogo, da napišem predavanje.

Premišljuje cel ure in si belim glavo: Napišem 39 potrebnih tem. Pa kaj boš, ko je že vse to desetkrat premleto in desetkrat zavrženo!

Se niti naslova ne veš tistj znameniti pedagoški knjigi, ki jo pozna mnogo odličnih reorganizatorjev najnovejše struje na polju vzgoje in pouka. Pravijo, da bo pri nas kmalu izšla. Si slišal o njej? Moj dragi — danes to ni aktualno! Uči kakor je učil tvoj prednik in hodi izven šole po njegovih preizkušanih stopnjah. Ti sicer tega ne razumeš, ker si mlad. Ko boš v letih, ti zasije spodobna zvezda, ki te bo vodila v srečno zasluženi pokoj.

Tista revna učenost, kar ti jo podajo v šoli kot bogato dediščino na pot in v užitek ob vsaki priliki, se izkaže

Kako bi bilo tudi drugače mogoče tam, kjer se je uporabljala energija redno in vedno v to, da je gnala tuja mlinška kolesa. Človeška energija ni voda, ki služi lahko mnogim gospodarjem.

In če takega učitelja dvignejo politiki za komolec višje, je za šolstvo skoraj vedno malo uporabljiv — saj se mu je odtujil. Ker to čuti sam, postane največkrat škodljiv absolutist.

Da, njegov lastni osebi se je »izplačalo«, a mladina in država imata od njegovega poklicnega delovanja — in ne samo radi potrate njegovih sil drugam — škodo, ker je ovira pravemu napredku v šolstvu. Tudi njegova okolica, njegovi sodelavci, nimajo pravega veselja do dela, ker čutijo, da ni vse v redu, a čisto je tudi užaljen čut pravice.

In prav to je tista bolesta rana pri pravih vzgojiteljih, ki je v stanu uničiti najfinejšo tvorbo v njihovih dušah!

Včasih pa ga posnemajo drugi vzgojitelji in se udnjajo vsakdanji politiki — in šolski voz leze zaspano naprej. Koura odbije, tedaj se jim zgane veselje v prsih, oko zaiskri in energija se zbudi!

Stran z vsakdanjo politiko!

Delujmo v politiki, ki ima širše polje in obzorje, katere objekt je naš jugoslovanski narod in naša nacionalna država. To delo te bo dvigalo, v tem delu boš rastle in v njem se ti razmahnejo krila v zavesti, da delaš za veliko našo skupno domovino, za njen procvit in silo!

To delo, prijatelj, pa ni bučno, ampak povsem mirno in tiho, a prinaša narodu in državi lepših blagoslovljenih plodov. In ko boš zazrl, kako hiti seme v klasje, tedaj boš vesel, če drugi opazijo tvoje delo — ali ne!

Dajte nam tihih mravelj, ki bodo gradile naš dom v miru, dajte nam tihih čebel, ki bodo nosile med v naš skupni čebelnjak, našemu jugoslovenskemu narodu v radost in korist, ki bodo dvigale v prvi vrsti šolstvo in prosveto naroda!

kmalu kot beračija. Mnogi iščejo po vseh mogočih starih in novih, priznanih in neznanih, pedagoških in poljudnih knjigah in brošurah, da odkrijejo in najdejo to česar niso izgubili, a so prepričani, da bi bilo neizogibno potrebno pr vzgoji in pouku naše dece. Trudijo se z manjšim in večjim uspehom. Poskušajo na zaupnem cvetu našega naroda. (Čak je oficijalen naslov današnjih dni naši mladini). Včasih je otrokom in učitelju v prid; drugič mladini v škodo, a učitelju dober nauk; včasih pa je obema strankama žalostna pesem.

Predragi tovariš — kako in kje bi začel? Drugi ničesar ne iščejo. Kar so slišali in deloma prebavili, to jim je več kot preveč. Z mirnim duhom in srcem gnjavijo našo mladino brezobzirno in ne stopijo s te poti niti za korak. In ponosni so na svoj naslov in svoje delo. Dostojanstveno sede na namišljenih lavorikah in prežvekujejo čas ter njega neizbežno, določeno pot.

Kje so možje — vzgojitelji in učitelji, da nam podajo v pisani besedi nekako enciklopedijo moderne pedagogike za vzgojo današnje dece, ki se gotovo razlikuje od sovrstnikov pred tremi desetletji?

V novi domovini smo! Naše duševno razpoloženje naj bi bilo usmerjeno

Izjava ministra prosvete g. St. Radiča o nalogah in pogledih državne prosvetne politike.

Novi minister prosvete g. St. Radič je podal novinarjem izjavo o prosvetni politiki, ki jo prinašamo v celoti in originalu:

Popolno soglasje med radik. stranko glede prosvetne politike min. St. Radiča.

Najpre izvolite to naglasiti: Na konferenciji, koja je bila juče od 5 i po do 6 časova, ja sam g. Pašiću i dvojici radikalnih prvaka gg. Srškiću i Uzunoviću uzložio ukratko načela, kojih ću se držati kao ministar prosvete.

Depolitizacija prosvete.

Ja sam to naglasio ovako: Kazao sam prvo depolitizacija prosvete: depolitizirati ministarstvo prosvete od aktuelne stranačke politike i udahniti još više onu našu veliku nacionalnu i državnu politiku, koja je stvorila ovu državu.

Šolsko mladino je oprostiti političnoga strankarstva.

Ja ću imati ovo na umu: Školska mladež od najmlađe pa sve do one brkate nije i nesme biti oružje ni stranke, ni vlade, i ja idem čak dalje: ni države. To je budući narod, to je buduće vodstvo naroda, budući mozak naroda, i ne samo mozak, intelekt, to je buduća svest naroda.

Pojm »prosveta« pri nas in drugje.

Naš izraz »prosveta« sadrži mnogo više u sebi nego engleski Education, nego francuski Instruction publique ili nemački Unterrichts-Ministerium.

Kaj morajo vsebovati šolski in prosvetni programi?

Prosvetljen čovek je onaj kome su u skladu njegove intelektualne, moralne i fizičke sposobnosti. To je velika zadaća. Naš narod imade kulturu staru, i s toga gledašta je prosvetljen prosvetom. Nema tehničke civilizacije, i onda vrlo često mu fali, kao što vi znate, i higijenska civilizacija. Tehnika i higijena u jednu ruku, i onda istom u drugom redu klasične, literarne strane stvari. To je veliki pravac svih naših školskih programa.

Kaj vse mora znati otrok iz osnovne šole?

Naš deček već u pučkoj školi kad izade, mora imati jasan pogled da se svet do temelja promenio, mora imati jasnu spoznaju, šta je Njujork, gde su kuće pod zemljom, nad zemljom, gde je promet, šta je to aeroplan, automobil... On treba da zna da postoje tri velika moralna sveta: anglosaksonski, slavenski i indo-kitajski. Englezi imaju tako snažan moral s obzirom na javno pravo: oni su uzor konstitucionalizma itd. Slavenski svet ima tako velika etička načela on voli, on je pun težnje, žedi za socialnom pravicom; indo-kitajski svet ima staru filozofiju bez praktične primene, i on se sad koleba između anglosaskog i slavenskog, ali kod njih u prvom redu mora premaša materijalizam.

Šola mora biti le posvetna.

Škola nije pravi izraz da je naša, hrvatska, srpska ili slovenačka. Današnja je škola ili svet-ska, ili ne znači ništa, i ne može biti sposobna za ovaj nov život, koji traži od nas sasvim druge sposobnosti.

Za prosvetu se mora dobiti denar, kakor za vojaštvo!

Veli se: nema novaca. Za prosvetu mora biti novaca, kao i za vojsku i za odbranu.

Nadarjenost Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Darovit narod imati, a neimati školstvo i dovoljno kompetentnih ljudi za te stvari, to je

drugam. Naša duša naj bi bila drugorojena in vezala tri ločene, stoletja ogranjene in nasilno razdeljene duše bratov, v mogočno, enotno jugoslovensko dušo. To vam je gigantsko delo desetletij. Kot učitelji smo k temu delu poklicani. Pot še ni izdelana. Sadove poskusov današnjih dni bomo ogledovali v bližnji bodočnosti.

Človek napreduje. Ali koraka šola z napredkom časa? Uči šola otroka resnično za današnje življenje?

Pouk naj bo koncentričen, domoljuben, rokotvoren, delaven, zanimiv, nazoren itd. Tako se glase besede in stroga pravila pedagogov. Si vse preizkusil, dragi tovariši?

Kje ste izkušeni možje deset in desetletne šolske prakse, da nam pokažete preizkušeno pravo pot? Visoko nad glavno pravo luč vodnico, poklicani vojskovodje svete pedagoške vojske! Mislite vedno, da capljajo za vami nešteti ne-boglienci, ki stopajo na prste in junaško stegujejo vratove, da zagledajo pravo luč.

Ker je pa danes ta preslaba in premnogokrat pomežikuje, mnogi izmed oddaljenih omagaja in hodijo brez potov. Ne štejte jim tega v zlo, vi vodniki! Kajti mnogo je poklicanih, še več je nepoklicanih in malo izvoljenih.

jedan užas! Moram o tome jasno reći: Najdaro-vitiji su Srbi, ali i najlakoumniji, a što je daro-vitiji, obično je opasniji i nema moralnog ekvi-libra; Hrvat je manje darovit, ali je već srede-niji; Slovenac je najsređeniji, samo ako nije kle-rikalac (buran smeh kod novinara), gde ga po-stavite, dobro će raditi. Kad uzmete Bugarina, još je manje darovit, ali je neizmerno solidan.

Centralistična direktiva za prosvetu.

Pustimo Bugarina na stranu, ali mi sami po sebi Srbi, Hrvati i Slovenci s gledišta te školske prosvete sačinjavamo jedno tako savršeno, da onaj koji vodi računa o tim temeljnim odlikama našeg celokupnog naroda, mora doći do toga da napravimo školstvo, kakvo nam zbilja treba, i kome nema para. Zato vidite tu centralizam kakav je, jedna direktiva centralistička neće škoditi, nego će biti blagotvorna, ali će morati voditi računa o tim potrebama.

Tehnički in gospodarski strokovnjaki pri prosveti.

Na koji način? Ja ću gledati da to učinim da imade ministar prosvete jednog stručnjaka, kad on putuje, on inspicira škole, mora odmah biti tu nekoga da kaže, kakve su s gledišta higijenskog, šta je s proračunom, šta traži jedna škola, malo ili previše, raspisa li novac itd. Moramo postići da škole budu s tehničkog i higijenskog gledišta uzor; ne da odgajamo gospodu, nego da ljudi vide, i to ne mora biti skupo, te kupaoznice, svlačionice, tako da život učinimo jeftinim i ugodnim. Tu mora biti jedan praktičan čovek, koji ide s ministrom.

Osebnе inspekcije ministra in zasljevanje učiteljstva in staršev.

Ja moram dobiti u kratko vreme pregled, i zato, ako me Bog poživi i dade mi zdravlje, jako ću malo biti u kabinetu, biću vani; neću držati političke zborove, drugi će držati, — nego konferencije: pozvaću profesore, učitelje, roditelje, slušati šta oni govore i žele i dati im malo inicijative, ne mnogo da ih ne zbunim, ne da im smetam.

Boj proti nepismenosti.

Mi smo u svetu još uvek poznati kao narod analfabeta. Pismenost više koristi nego sve naše pobeđe, kreditu i svemu. Ko ide u Ameriku i svet, pitaju ga: Koliko imate analfabeta? Ja naravski odgovaram: Može se biti sa svima doktoratima analfabet. Ali to ne koristi, ti moraš znati čitati ili pisati, i ja držim: briga za pismenost, za mene je prva zadaća u školi i izvan škole. U tom je pogledu već čitav plan izrađen.

»Odeljenje za narodno prosvetevanje«, o ministarstvu prosvete in boj proti analfabetizmu.

U ministarstvu prosvete ima danas jedan mrtav resor ili poluživ: za narodno prosvetevanje, gde ima idealista, ali ima i spekulanta. Ima ih najidealnijih, ali ima ih koji su došli da pare pobiru. Od toga treba napraviti odeljenje za širenje ne samo pismenosti; treba zadržati tamo one sjajne snage i nove probрати i učiniti da se u svima školama, naročito u selu, organizuje poučavanje ne odraslih analfabeta, — to je drugi sistem — nego dece koja bilo iz kojih razloga ne idu u školu; a ima ih jedna trećina koja u školu ne idu, to je 100.000 dece, koju moramo naučiti čitati i

V Pariz.

(Dalje.)

Pred Louvrom so krasni parki in nasadi, kjer je vmes velika množica raznih umetniških kipov.

Cerkev v Parizu ni ravno mnogo, toda krasne so in dobro obiskane. Kar odkrito povem, da je tam pobožnost zelo velika in tako prisrčna, da človeka prevzame... Na stotine svečk gorj na raznih stojalih v ta in oni namen. Vojnih spominov visi silno po stenah in v Marselju sem videl pod kipom Matere Božje obešenih dve vrsti vojaških odlikovanj, po zidu pa orožje. Svetovno znana je no-terdamska cerkev, ki je krasna in je po-nos Parižanov. Cerkev Jezusovega srca stoji na griču, odkoder je lep razgled. Cerkev je sicer že dograjena, okolica pa še ne, ker je projekt precej velik in gre delo počasi od rok. Cerkev svete Magdalene je podobna starogrškim temp-ljem in ni bila zidana prvotno kot cer-kev, kasneje so jo izpremenili v svetišče.

Nočno življenje v Parizu tvori posebno poglavje. Po nemških šundroma-nih opisanih pikanterij ni prav za prav nikjer in vse javno življenje je mnogo bolj dostojno kakor drugod. Policija ima povsodi svoje prste vmes. Tako je n.pr. popolnoma izključeno priti v Casino de

„Izkazi“ o šol. napredku z novimi redi so dotiskani in jih šol. upr. lahko naročajo.

pisati osnivajući zimske tečajeve jedne za odrasle druge za tu decu. Svi ti učitelji za dobru nagradu, o ferijama biće dvostruko nagrađeni, moraću raditi i naučiti tu decu čitati i pisati. Treba organizovati i tih 10.000 učitelja, ne kojih partiji pripadaju, nego kako posao vrše. Po tome ćemo prosuđivati, šta vredi učitelj za naš narod.

Pobijanje analfabetizma pri vojaskim.

Po tom u vojsci. Nisam razgovarao s ministrom vojnim, ali je moj plan ovaj: dovesti učenje čitati i pisati u vezu sa skraćanjem vojne službe. Ti Srbin naučiće čirlicu za 2 meseca, latinicu za druga dva meseca, isto tako Hrvat i Slovenac, pa onda ideš kući iz vojske. Čudesa će se dogoditi. Kad bude znao da će ići kući, svojoj curi ili ženi, tome neće biti ništa teško. — i mi ćemo postići jedan kolosalan renome u svetu.

Vsa prosvetna društva in Sokol mora pobijati analfabetizam!

Naša sva prosvetna društva, ti sokoli, jugoslovenski i hrvatski, neka se takmiče u tom poslu. Već je previše parade, to je lepo reći, ali je vreme da uzmu na sebe brigu širiti pismenost za sada naročito u gradovima. Tih pismenijaka gradskih imate negde 20, a negde 30 od sto, — a to ne može biti! Daćemo im jaku subvenciju. Imamo 60 do 70.000 Sokola, pa da nauči svako 5 do 6 ljudi čitati i pisati, kakve bi to cifre bile!

Zimski tečaj, kjer ni šol, da se pobija analfabetizam.

Kazao sam da jedna trećina dece ne ide u školu. To je i zato što nema zgrada. Tu sad dolazi pitanje da mi uvodimo ne samo redovite male tečajeve, nego i redovite zimske škole u kućama seoskim. Onaj ko u selu nađe kuću ili učitelja, jer učitelj može biti i seljak, dobije smesta materijal, toliko knjiga i neku nagradu za toga učitelja i neku malu oštetu za tu kuću. Treba taj narod da daje pola, a pola država, ali ne da se to nagrađuje, da se tu spekulira. To mora biti neka pripomoć. To mora biti u svakom selu od 10 do 15 kuća.

Srednjošolci se moraju učiti rokodelstva.

Drugi je posao srednja škola: 80.000 daka. — pomislite, prijatelji, šta znači toliki broj ljudi! Kroz osam do deset godina i kroz 15, čak i 20 godina življenja u školi! Prvo to su mandarin. Rugamo se Kitajcima, što nose perčin, a mi imamo perčin! Tolike godine škole to znači biti decenijama odučen od privrede. Pogledajmo samo, kako žive naši studenti, koliko je patnje i neskrivenih patnje Poslužitelji, to su naši daci. Toga nesme biti! Mesto da poslužuju, toga je sad manje — ali treba da mi uvedemo — to neće lako ići — ali svaki srednjoškolac već u prva 4 razreda, mora izučiti jedan zanat. Kad vladari moraju jedan zanat izučiti, mora i demokracija!

Govoreno je: Bilo je u Grčkoj studenata, koji su pravili revolucije, bune, pa su ih morali zatvoriti. Da se to ne dogodi, da ne bude toga, valja svu tu mladež koja ide u školu, zaposliti, pola dana da ide u školu, ne tražeći da kod kuće radi i prepisuje; ko radi šest sati, dosta je. Koji od nas odrasli i koji ministar više radi? Treba im dati jedan zanat da ga nauče. Kad nauče zanat, iz njih mogu izaći kvalifikovani radnici iz srednjih škola, koji će podizati danas-sutra naše fabrike. To je engleski sistem pre svega praksa. Englez zna napraviti lokomotivu, ne zna je opisati, a Francus zna opisati, ali ne zna napraviti. Dakle treba uzeti engleski sistem, ne francuski ni nemački.

Češki sistem samouprave.

U tom pravcu sve škole valja spremati za život uopšte. To je lakše reći nego učiniti, ali s time se mora početi, a da se uzmogne s tim stvarima početi, potrebna je šira gradska samouprava. Gradske opštine moraju to učiniti. Mi ćemo morati dati svima gradovima autonomije, kao i seoskim opštinama. Kad dobijemo sreske samouprave, onda kod celog sresa moramo stvoriti sistem, koji će biti kao u Češkoj. Ono što su Čeci napravili, nije niko drugi učinio nego njihova sreska autonomija. Država je naimevala načelnika, ali je sres izabrao svoga tajnika i vodi sve svoje stručne škole. Kad načine domaćinsku školu, traže

od države da je pomaže. Kad je koji Čeh stvorio uslove za podizanje škole, imao je prava na državnu subvenciju.

Naše univerze.

Dolaze sad na red univerziteti. Mi tu možemo učiniti temeljite reforme: kod svakog univerziteta strogo lučiti znanstveni rad, seminare. Ovo što se zove pravnički fakultet, ti dečki moraju ići na predavanja, na vežbe kod sudova, kao što idu studenti preparandisti u školu pučku da se vežbaju. Strahota je ovakav sistem formalnih ispita. To je potpun mandarinat. To ne može biti. Treba pre svega: sudačka, profesorska škola, lečnička škola. Ono što je danas kod lečničke i tehničke škole, to je dobro. Mesto srednjoškolskog pojma: univerzitetski i akademski građani, koji se tuku za akademski slobode, mora sve to da se uputi na privredu i praktički život.

Proti Orjuni, Srnao in političnomu strankarstvu učiteljstva.

Ona ovo što sam našao osnovano, promena velikih neće biti. Ja se moramo kružiti s ljudima, koje dobro poznajem i koji će mi pomagati, inače me ne smeta niko, koje je stranke, apsolutno se za to ne brinem. Jedino u školi nesme biti dnevne politike! Učitelji, profesori ne mogu ići na javne i političke zborove, i onda mladež ne može biti ni u jednoj organizaciji, koja sebi arogira, prisvaja državne funkcije policije, kao Orjuna, Srnao! Ja ću još promisliti, i ko bude u toj organizaciji, biće isključen! I sa univerziteta! Svuda!

Ne sme biti organizacija, ki hoćejo fizično nadomeštati državu!

Ne može biti u organizaciji, koja hoće fizički nadomeštati državu, jer je to kontradikcija! On je s najplemenitijim namerom ušao u te organizacije, — ima tamo najidealnijih ljudi, — al on sam sebe odgaja za antidržavnog elementa, jer ne priznaje da smo mi tako jaka država da ne treba omladina da preuzima funkcije države. Ona će štiti ili progoniti frankovce ili radičevce, — premda je to danas nemoguće, — a to je nezdrava misao! Onaj cilj koji imaju, najidealniji je, ali je pogrešan.

Jugosloven je državni pojm, ki ne obstoja.

Jugoslovenskog naroda u smislu, kako hoće Orjuna ili druga politička frakcija, nema. Postoji jugoslovenska, naša ideja, i postoji jedno duhovno jedinstvo u narodu, hvala Bogu, svuda, ali nema ljudi u narodu samom, seljak, radnik, trgovac, koji velli: ja sam Jugosloven! To je državni pojm, jer nas svet ne zove Jugoslovenima nego Srbima, Hrvatima i Slovencima. To je prvo realnost, to je zakon i Ustav, i treće to je međunarodna naša situacija. Mi smo međunarodno Srbi, Hrvati i Slovenci. To je svaki jedno od toga, a nije sve u isti mah.

Oni pišu: Narod je zaveden, masa koju zavodi Pašić, Radić, Korošec itd. Te zavedene mase, mi smo njezini spasitelji; ne valja šta hoće ona nego mi, i ono se mora nametnuti!

Kmet je bistvo naroda, on tvori državu, zato je suveren!

Čim dodemo na pojam da smo masa i nemamo naroda, onda je naše ujedinjenje anahronizam, onda naša država nema prava na opstanak. Onaj koji je državu stvorio, to je seljak srpski, hrvatski i slovenački, koji je drži poredom, mišicima itd., on je suveren. Ko toga suverena u najboljoj nameri ne priznaje, on je apsolutista jedne i druge vrste, nije demokrat, i nijedna demokracija ne može praviti kompromis s idejama, koje su negacija narodne suverenosti.

In to dušo naroda se mora unesti tudi v prosveto!

Ja u ministarstvu prosvete, kao što sam rekao, hoću da radim ne samo s naslonom na radikalnu i seljačku stranku, a ja to mogu da zajedničku politiku sporazuma potpuno personaliziram i izvršim, nego imam neizrecivu volju i odluku da se oslonim na čitav naš narod, staro, mlado, muško i žensko, kao što sam kazao:

Ja u ministarstvu prosvete ne unosim samo svoju dušu, — i ja imam dušu — ja unosim dušu i našega naroda, a on je ima, i ona će pobediti!

PODPIRAJTE PROSVETNI SKLAD!

Paris, ki je najveći variete celo gostom-režiserjem inozemskih gledališč za kuli-se, ker tega policija ne dovoli. Po raznih varijetajih se predstavljajo razne scene, kjer nastopajo lepe ženske v trikojih, kar je za esteta slednjič tudi estetsko. Seveda pa ne manjka tudi sumljivih beznic, kakor pri nas tudi ne in kadar so ljudje pijani izgubijo pamet, pa naj bo to že sredi Pariza, ali pa na kakem kmečkem žegnanju — v bistvu pridemo povsod na isti račun. Razgrajčev, kakršnih smo vajeni pri nas, v Parizu ni. »Krokarji« morajo poiskati čisto svoje privatne prostore, če hočejo priti na svoj račun, kajti opolnoči pomečejo brez pardona vse goste na cesto. Takrat preneha tudi tramvajski promet in podzemna železnica. Ob pol eni uri pa dovažajo po tramvajskih relizah lokomotive od kolodvora ogromno množino živih na tržišnico, kjer se začne promet že ob dveh zjutraj.

Na Eifelovem stolpu pregledamo ogromnost Pariza. Veličasten je pogled na morje hiš in palač z lepimi zelenimi oazami vmes. Z daljnogledom motriš gibanje milijonskega mesta in v mislih poletiš v našo veliko Ljubljano, ki je hipoma ponižana na majhno provincijalno mesto, pa četudi ima tramvaj, 4 avto-takse in celo bar... Stolz je visok kakor Šmarna gora in gori se danes več ne hodi, ampak vozi po vzpenjači. Tudi v stolpu je opaziti podjetnost. V prvem

nadstropju je velik restavran, v drugem kavarna, prav na vrhu pa prodajajo razne spominke in okrepčila. Če te je volja čakati 5 minut, te karikist hitro karikira za 5 Fr.

Zopet smo po triurnem obisku na Eiffelu prišli na sigurna zemeljska tla. To pot ne gremo k našemu Srbijancu na kosilo, ampak jo mahemo v drugi restavran, ki je bliže. V prvo nadstropje gremo — zasedemo odkazani prostor. Človek ne potrebuje jelovnika, ampak kar čaka, da nosijo in nosijo. Potem od-rineš 5 ali 6 frankov za celo pojedino, strežajki pa 10 p napitnine in se umakneš drugim, ki že čakajo na tvoj prostor. Kaditi v restavranu ni dovoljeno in zato je atmosfera v njih tudi veliko bolj znosna kakor po kranjskih oštarijah, kjer se včasih skozi dim komaj vidi.

Jedna marljiva, svestrana i vrlo plodna radenica — naša drugarica.

(Dalje.)

1. 110 igara za mladež; 2. Jskrice iz svjetske književnosti; 3. Naša omladinska literatura; 4. Dječija psihologija današnjega vremena; 5. Iz moga albuma: psihološke fotografije; 6. Poljsko cveće: Narodne pripovedke iz Herceg-Bosne;

S. MROVLJE:

Še o učiteljski izobrazbi.

V zvezi naj bodo tudi izobrazbeni tečajji (bodisi dramatski, glasbeni itd.). O važnosti teh znanosti bi bila vsaka beseda odveč. Specialno te tečaje bi lahko obiskovali tudi učiteljski kandidati. Od učitelja pričakujejo kulturna društva, da bodi igratelj (režiser), pevec (pevo-vodja) itd., in ti tečajji bi ustrezali željam podeželskega ljudstva, ker ravno temu delu naroda je treba kulture, ker je treba v prvi vrsti izobrazovati kmetско ljudstvo, ne vse sile izčrpavati pri inteligenci po mestih!

Isti razvoj se opaža tudi pri obrtno-nadaljevalnem šolstvu in v manjši meri tudi porastek trgovsko-gremijalnih šol. Treba bo zopet za to usposobljenih učiteljev!

Tečajji, ki bi uspostbljali učitelja za te šole, bi bili nujno potrebni! — Če se ne motim, je bil tak tečaj pred 4 leti (l. 1912. zadnji — Uredn.) in mi ga sedaj nestrpno pričakujemo!

Na sedežih višje pedagoške šole bi bila knjižnica, ki bi res vstrezala svojemu namenu. Vsebovala bi vse najnovije pedagoške knjige, bodisi v češkem, nemškem ali drugem jeziku, katerih v našem jeziku tako pogrešamo. Množile bi se prestave, ki bi našle pri organizaciji založnika.

To bi bile naše želje poleg mnogih drugih, ki jih narekuje in bo narekoval čas za učitelje po usposobljenostnem iz-pitu za ljudske šole.

Preostane nam še glavno vprašanje, od česa smo se preveč oddaljili? To je izobrazba učiteljskega naraščaja!

Bodimo odkriti in priznajmo, da v tem vprašanju nismo opazili nikakega napredka.

Spominjam se, ko smo maturirali pred štirimi leti, je bil govor že o razširjenju učiteljskega za V. letnik, a je še sedaj pri starem.

Kako bodo merodajni faktorji reorganizirali učiteljske, je zelo kočljivo vprašanje. Brezdvomno pa mora biti pri tem vprašanju soudeleženo v prvi vrsti izkušeno učiteljstvo.

Kakor pravi dopisnik v zadnjem »Učit. Tovarišu«, so ukinili v Nemčiji učiteljske in za učitelje se pripravljajo abiturijenti srednjih šol v nadaljnjih dveh letih, kar imenujejo v Češkoslovaški »Pedagoško akademijo«.

Eno je gotovo, če ne pride do druge reforme, da bo moralo učiteljske se

H. VAUDA:

Par opomb k novopredpisani oceni učencev.

Do leta 1921. smo v vseh šolah imeli uvedeno redovanje učencev glasom § 87. dokončnega šolskega in učnega reda s petimi redi. Dne 13. aprila 1921 je poverjenišvo za uk in bogočastje v Ljubljani odredilo redovanje po štirih redih in s tem torej reduciralo prvotno lestvo redov za eno stopnjo. S to od-

razširiti še na V. in VI. letnik; sedanjih 4 letniki ne ustrezajo več zahtevam in potrebam učiteljske izobrazbe.

Že za mojih let se je povdarjalo, da naj učiteljski kandidat v 4 letih pridobi samo teoretično znanje, v nadaljnjih letih naj bo pa pouk usmerjen na metodiko in samo ob sebi umevno — na pedagogiko in prakso.

Nadaljni 2 oziroma 3 leta bi odgovarjala sedanjim višji pedagoški šoli, ki naj bi bila po značaju enaka univerzi (l. kat.). Absolventi te šole, ki bi dokazali svojo sposobnost, bi bili nastavljeni na učiteljskih, saj so izšli iz osnovne šole za katero bi usposabljali.

S svojo prakso in študijami bi imeli zmožnejši prosto pot, da poučujejo tudi na višji pedagoški šoli.

Tok časa in izkušenj bi izboljšal učne načrte na vseh teh navedenih šolah.

Tako bi bilo rešeno vprašanje pomankanja sposobnih moči za te šole in učni načrt bi ustrezal vedno izpopolnjen modernemu času v katerem živimo.

Tako bi bilo tudi sanirano finančno vprašanje učitelja.

Vprašanje, kako izpopolniti učiteljsko izobrazbo, naj tangira nas vseh. Treba je, da stavimo temo: »Učiteljska pred- in nadaljna izobrazba« na vseh zborovanih učiteljskih društev na dnevni red, da se sliši mnenje vseh učiteljev, tako naj se izkristalizirajo smernice. Referenti bi poslali svoje predloge dvo ali veččlanskemu odseku ali referentu, ki bi predaval na prihodnji učiteljski skupščini in kongresu, kjer bi slišali mnenja tovarišev iz ostalih pokrajin.

Pri tem vprašanju je treba sodelovanja vseh — prav vseh!

Prihodnje leto podamo že lahko smernice v obliki resolucije na pristojno mesto, ki bo gotovo upoštevalo naše želje.

Tovariši(ice)! Pomagajmo si sami, da ne bomo zaostali in dvignimo ugled učitelja na ono stopnjo, ki jo zasluži, najsibo v materialnem, prav-nem ali kulturnem oziru!

(Konec.)

stuhl im Zauberglauben der Südslaven; 5. Handtuch und Goldtuchlein im Glauben, Brauch und Gewohnheitsrecht der Slaven; 6. Die Brautnacht im Glauben, Sitte, Brauch und Recht der Völker; 7. Die Nachgeburt im Glauben der Völker; 8. Fruchtbarkeitzauber; 9. Von den Muscheln und Schnecken; 10. Von der Herkunft in Brauch und Glauben; 11. Erotik und Skatologie in der südslavischen Küche; 12. Das Gusslarenlied; 13. Bei der Zauberin Hanuša Fatima, einer Zigeunerin aus Gorica; 14. Bei Hodscha's Zauberverschreibungen; 15. Musik und Gesang bei den Südslaven. Sve su nove knjige izašle u Leipzigu, osim poslednje, koja je tiskana u Berlinu. Prošle godine sklopila je ugovor sa nemač. izdavačkom knjižarom u Drezdenu, da napiše kulturnu istoriju Južnih Slavena.

Mnogo radova ima u časopisima: »Školski vjesnik« (Sarajevo), »Napredak« (Zagreb), »Hrvat. učitelj« (Zagreb), »Škola« (Osijek), »Školski odjek« (Novi Sad), »Školski list« (Sombor), »Novi vaspitač« (Sr. Karlovci), »Ženski svet« (Novi Sad), »Srpska Vezilja« (Vršac), »Srp. riječ« (Sarajevo), »Spomenak« (Pančevo) itd., te »Frankfurter Zeit.«, te »Frauenzeitung«, »Drau«, »Slavonische Presse«, »Revue Slave«, »Revue des Deux Mondes«, »The Gypsy Lore« itd.

(Dalje prih.)

Tabele novih redov za nalepljenje v stare „Izkaze“ je založila Učit. tisk. 100 kom. Din 10.